

Nyhetsbrev 2, september 2023

Smittskydd Värmland

Ny medarbetare

Hannah Brevik började som ny hygiensjuksköterska den 21 augusti 2023.

Hannah har arbetat som sjuksköterska sedan 1997 och kommer närmast från hjärt- och akutmedicinkliniken, avdelning 57, där hon har arbetat på avdelning, HIA, dagvård och kranskärismottagning.

På hjärt- och akutmedicinklinikens forskningsmottagning har Hannah de senaste åren arbetat som koordinerande sjuksköterska i olika studier inom hjärt-kärlområdet.

Luftvägssmitta

Monika Carlson, hygiensjuksköterska

Nu närmar sig säsongen för luftvägssmittor. Spridningen av covid-19 har pågått även under årets varma månader, om än på låga nivåer. Flertalet luftvägsvirus, så som influensa, RS och covid-19, förväntas öka i takt med att vi går mot en kallare säsong. Med anledning av detta vill vi påminna om att:

- Provtagning av patienter är aktuellt i flertalet situationer för att utesluta eller påvisa luftvägsinfektion, till exempel på medicinsk indikation eller då det är av vårdhygienisk betydelse vid inläggning på sjukhus eller på SÄBO.
- Patienter med misstanke om smittsam luftvägsinfektion ska inte dela rum och inte vistas i väntrum eller korridor.
- Skyddsutrustning ska användas vid vård av patient med misstänkt luftvägsinfektion.

För mer information, se Smittskydd Värmlands hemsida [Luftvägssymtom - lathund och rutiner - Smittskydd Värmland \(regionvarmland.se\)](#)

Vid bekräftad Covid-19, influensa eller RS-virusinfektion finns specifika vårdhygieniska rutiner för regional respektive kommunal vård, se [Sjukdomar A-Ö - Smittskydd Värmland \(regionvarmland.se\)](#)

Säsongens vaccinationsinsats mot influensa och covid-19 startar tisdag den 7 november.

Personal inom vård och omsorg rekommenderas som vanligt att vaccinera sig mot influensa. Information om var och när vaccination sker kommer att kommuniceras innan start.

Listeria

Ann-Mari Gustavsson, smittskyddssjuksköterska

Sedan hösten 2022 har ett ökat antal fall (19 fall) av *Listeria monocytogenes* rapporterats i Sverige som kan kopplas till samma variant av listeria, serotyp Ila ST37. 15 av dessa fall har rapporterats under 2023.

I Värmland har vi sedan hösten 2022 haft fem fall av listeria, varav ett fall är av varianten Ila ST37.

Den vanligaste smittvägen för listeria är via mat till exempel gravad/kallrökt lax, opastöriserade dessertostar och vakuumpförpackade charkuteriprodukter med lång hållbarhet.

Både människor och djur kan bära på listeriabakterien utan att vara sjuka. *Listeria* kan orsaka allvarlig sjukdom hos äldre personer och personer med nedsatt immunförsvar. Smitta från människa till människa är mycket sällsynt. Gravida kvinnor kan överföra listeria till fostret under graviditet eller vid förlossning.

I det aktuella utbrottet har flertalet av de som insjuknat ätit någon typ av vakuumpförpackad lax (gravad/kallrökt/varmrökt lax) av något av två olika varumärken. Båda dessa varumärken produceras av samma företag. *Listeria* har påvisats i både produkter och i omgivningsprover i företagets anläggning, vilket pekar på att laxprodukterna är den troliga smittkällan.

För råd om hantering av livsmedel för riskgrupper, se Livsmedelsverkets hemsida www.livsmedelsverket.se

TBE

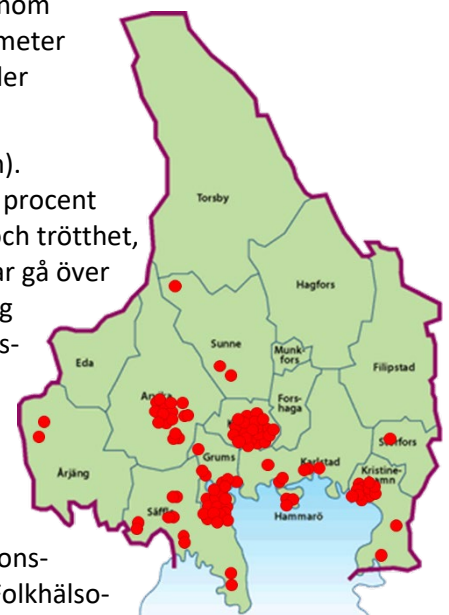
Elisabeth Skalare Levein, smittskyddssjuksköterska

Under 2022 anmäldes totalt 27 TBE-fall där smittan uppges skett i Värmland, det högsta antal som någonsin rapporterats i länet. Fästingsäsongen i Sverige brukar räknas pågå från mars till november så den är inte över än. Hittills i år har 28 fall bekräftats varav 25 har smittats i Värmland. De flesta uppper smittort i de södra delarna men smitta har förekommit i så gott som hela länet, med undantag för de allra nordligaste delarna.

Smittskydd Värmland rekommenderar alla som rör sig i skog och mark i Värmland att vaccinera sig mot TBE.

Nationellt rapporteras numera fall av TBE ända från Skåne i söder till Gävleborgs och Dalarnas län i norr, med sporadiska fall även längre norrut. Utöver vaccination är bästa skyddet mot fästingar täckande kläder vid vistelse i skog och mark, gör därefter en kroppsgranskning för att så snabbt som möjligt få bort eventuella fästingar. Tänk på att leta i huvudet och vid öronen på barn. TBE-viruset finns i fästingens spottkörtlar och kan snabbt överföras vid bett. Borsta husdjurens päls när de varit ute i skog och mark och avliva de fästingar som hittas. Sök läkare om du inom några veckor efter fästingbett får en hudrodnad större än fem centimeter runt bittet eller känner dig sjuk, till exempel får huvudvärk, feber eller onormal trötthet.

Inkubationstiden för TBE kan vara ända upp till en månad (2-28 dygn). Majoriteten av de som smittats får inga symtom men ungefär 20-30 procent får symtom som påminner om influensa med värk i kroppen, feber och trötthet, även mag-, tarm- eller luftvägssymtom förekommer. Besvären brukar gå över inom en vecka. Därefter återinsjuknar 20-30 procent inom någon dag upp till några veckor efter det primära insjuknandet. Andra sjukdomsfasen karaktäriseras av symtom på hjärn- och/eller hjärnhinneinflammation som till exempel hög feber, svår huvudvärk, illamående, förvirring, kramper och förlamningar. Dubbelinsjuknandet ses hos ca 75 procent av de smittade och det är oftast i denna fas man söker vård. Ungefär en tredjedel av de som varit sjuka får restsymtom som till exempel trötthet, försämrat minne och koncentrations-svårigheter. Bestående förlamningar är ovanligt och drabbar enligt Folkhälsomyndigheten 0,5-2 procent av dem som genomgått en svår TBE-infektion. Dödsfall är mycket ovanligt.

TBE, smittort

(smittade i Värmland 2017-2022)

Harpest

Ann-Mari Gustavsson, smittskyddssjuksköterska

Under 2023 har 208 fall av harpest rapporterats från 14 regioner, vilket är betydligt fler jämfört med ett normalår. De flesta fallen har rapporterats från Västerbotten, Gävleborg, Dalarna och Norrbotten.

I Värmland har vi hittills inte sett någon markant ökning (30 fall) jämfört med tidigare år. Fall finns från nästan alla värmländska kommuner. Åldern varierar mellan 15-80 år, de flesta är över 50 år.

Smitta sker genom:

- direktkontakt med sjuka djur (harar, möss, sorkar, lämlar),
- stick av smittad mygga (vanligast i Sverige) eller bitt av fästing,
- inandning av partiklar som är förorenande med djurs avföring eller urin,
- intag av smittat vatten.

Sjukdomen smittar inte mellan människor. Den kan vara smittsam på laboratorium.

Man kan skydda sig genom att bära heltäckande klädsel och använda myggmedel samt undvika närbkontakt med döda djur.

Hepatit C

Andreas Harling, bitr. smittskyddsläkare

Hepatit C (HCV) är ett virus som orsakar leverinflammation där 75 procent leder till en kronisk hepatit innebärande risk för levercirros, leversvikt och levercancer. Infektionen kan vara "tyst" och pågå i flera år utan symtom och vid diagnos kan allvarlig leversjukdom redan ha utvecklats. Virusets sprids bland annat bland personer som injicerar droger och förekomsten av hepatit C har därför varit hög hos dem som någon gång i livet har injicerat droger samt hos dem med ett pågående riskbeteende. I Sverige finns även en grupp som smittades med HCV via transfusion av blod och blodprodukter innan screening infördes 1992. Andra, ovanligare smittvägar, är sexuell smitta och mor-barnsmitta. Man uppskattar att det i Sverige finns 10 000–15 000 personer med odiagnostiserad HCV. Något vaccin mot HCV finns inte, men 2014 introducerades nya läkemedel mot HCV-infektion med mycket gott behandlingsresultat (tablettbehandling i 8–12 veckor, få biverkningar, > 95 procent botas från sin infektion). Behandlingen har lett till att antalet personer med kronisk HCV minskat påtagligt senaste åren och uppskattas nu till 20 000–35 000 personer i landet.

2015 fastställde Världshälsoorganisationen (WHO) målet att till år 2030 eliminera hepatit C. Alla medlemsländer i WHO, inklusive Sverige, har antagit detta elimineringsmål. Med eliminering avser man 90 procent reduktion av nya infektioner och 65 procent reduktion av HCV-orsakad död. Sveriges regioner har genom samverkan utarbetat en nationell plan för eliminering av hepatit C vilken presenterades 2022. Planen lyfter fram flera områden för att kunna uppnå detta mål, bland annat identifiering av personer med odiagnostiserad hepatit C, tillgång till behandling, insatser för att motverka nysmitta och återsmitta.

För att hitta personer med odiagnostiserad HCV bör personer som tillhör vissa riskgrupper erbjudas provtagning, bland annat:

- personer med risk för HCV-smitta genom injektioner eller missbruk (även de med tidigare intravenöst missbruk),
- personer med risk för transfusionsöverförd smitta (i Sverige, övriga Västeuropa, Nordamerika, Japan, Nya Zeeland och Australien före 1992, för övriga länder alla som fått blodprodukter oavsett tidpunkt),
- migranter från länder där HCV-infektion är vanligt,
- personer med tecken på leversjukdom utan annan förklaring.

Dessutom ska alla personer som önskar testa sig erbjudas provtagning – även utan angiven orsak. Provtagning och behandling för hepatit C är kostnadsfri för patienten då det är en allmänfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen. Alla med HCV-infektion erbjuds idag behandling.